

Ekonomiutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 5 § och temporär ändring av 5 b § i lagen om främjande av användningen av förnybara drivmedel för transport

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 5 § och temporär ändring av 5 b § i lagen om främjande av användningen av förnybara drivmedel för transport (RP 85/2022 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för betänkande och till kommunikationsutskottet för utlåtande.

Utlåtande

Följande utlåtande har lämnats i ärendet

- kommunikationsutskottet KoUU 24/2022 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört:

- specialsakkunnig Nicoleta Kaitazis, arbets- och näringsministeriet
- specialsakkunnig Harri Haavisto, arbets- och näringsministeriet
- miljöråd Magnus Cederlöf, miljöministeriet
- professor Esa Vakkilainen, Villmanstrand-Lahtis tekniska universitet LUT
- teknisk expert Heli Hyvärinen, Energimyndigheten
- deltagare i Klimatpanelen Antti Arasto, Klimatpanelen
- Public Affairs Manager Mattias Hellström, Neste Abp
- verkställande direktör Saara Kujala, Nordic Ren-Gas Oy
- verkställande direktör Petri Appel, North European Oil Trade Oy
- Public Affairs Director Ville Hulkkonen, St1 Nordic Oy
- branschchef Tage Fredriksson, Bioenergia ry
- ledande expert Janne Peljo, Finlands näringsliv rf
- intressebevakningsdirektör Ari Herrala, Finlands Transport och Logistik SKAL rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- finansministeriet
- kommunikationsministeriet
- forskningsenheten BIOS

Betänkande EkUB 14/2022 rd

- P2X Solutions
- Centrallaget för Handelslagen i Finland
- Teknologiska forskningscentralen VTT Ab
- Autoalan Keskusliitto ry
- Climate Leadership Coalition ry
- Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- Biokretslopp och Biogas Finland rf
- Finlands naturskyddsförbund rf
- Företagarna i Finland rf.

PROPOSITIONEN

Propositionen

I propositionen föreslås det att lagen om främjande av användningen av förnybara drivmedel för transport ändras. Enligt propositionen ska distributionsskyldigheten för förnybara drivmedel sänkas med 7,5 procentenheter för 2022. Distributionsskyldigheten föreslås därmed vara 12 procent år 2022.

Dessutom lindras bestämmelserna om överskridande av distributionsskyldigheten temporärt i fråga om år 2022. Enligt förslaget ska den överskjutande delen år 2022 kunna beaktas i sin helhet vid beräkningen av distributionsskyldigheten för det följande kalenderåret.

Propositionen hänför sig till den andra tilläggsbudgetpropositionen för 2022 och avses bli behandlad i samband med den.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft sommaren 2022. Lagens 5 b § 3 mom. föreslås gälla till och med den 31 december 2024.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Bakgrund och syfte

Genom förslaget ändras distributionsskyldigheten för förnybara drivmedel 2022. Dessutom lindras temporärt bestämmelserna om överskridande av distributionsskyldigheten. Bakgrunden till förslaget är behovet att reagera på de stigande energipriserna och de ekonomiska och sociala konsekvenserna av Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Också den avtagande coronapandemin och den åtföljande ökningen av efterfrågan har bidragit till att höja energipriserna. Världsmarknadspriset på råolja har stigit med cirka 56 procent från februari 2021 till februari 2022. Samtidigt har pumppriserna på diesel stigit med cirka 43 cent per liter. Denna prisutveckling har omfattande konsekvenser för transportsektorn och privatbilismen samt för ekonomin och samhället i stort.

I propositionen föreslås det att distributionsskyldigheten för 2022 sänks med 7,5 procentenheter till 12 procent från nuvarande 19,5 procent. Sänkningen av skyldigheten gäller hela 2022. Likaså

Betänkande EkUB 14/2022 rd

möjliggörs en fullständig överföring av den överskjutande delen av distributionsskyldigheten till följande kalenderår. Genom propositionen ändras inte tilläggsskyldigheterna i fråga om avancerade biodrivmedel och biogas.

Ekonomiutskottet anser att de föreslagna bestämmelserna är behövliga och motiverade. Utskottet tillstyrker dem utan ändringar.

Förslagets bakgrund och beräknade konsekvenser

Vid ekonomiutskottets sakkunnigutfrågning framfördes delvis ganska motstridiga bedömningar av förslagets konsekvenser särskilt för bränslepriserna, investeringsmiljön och klimatmålen. Regeringen bedömer att sänkningen av distributionsskyldigheten på basis av pumppriserna i mars 2022 sänker pumppriset på diesel med cirka 12 cent per liter. Förslaget har mindre effekt på bensinpriset än på dieselpriiset, även om distributörerna har bedömts kunna jämna ut priseffekten delvis från diesel till bensinfraktioner. Eftersom distributionsskyldigheten är årlig och distributörerna redan i början av året har distribuerat förnybara drivmedel i enlighet med distributionsskyldigheten på 19,5 procent, kan priseffekten också bli större än så. Å andra sidan konstateras det i propositionen att det är förenat med stora osäkerhetsfaktorer när det gäller hur och när effekten realiseras. Förslaget uppskattas öka statens skatteinkomster med 75 miljoner euro. När det gäller miljökonsekvenserna beräknas förslaget öka Finlands utsläpp med något under 800 000 ton CO₂.

Sakkunniga har kommit med mycket motstridiga bedömningar av sannolikheten för att priseffekten realiseras. Det har ansetts mycket osäkert om effekten i sig kommer att synas i konsumentpriserna. Det har också påpekats att om flera länder vidtar liknande åtgärder skulle detta kunna öka råoljeefterfrågan och motverka effekterna av den nu föreslagna ändringen. Likaså kan förslaget leda till att utsläppskvoterna för ansvarsfördelningssektorn överskrids, vilket bör täckas med överskott från tidigare år eller kompenseras med en förhöjd sanktion på 8 procent följande år.

Förslaget har å andra sidan kritiserats också för att dess budskap kan strida mot klimatmålen och att det kan ge fel marknadssignaler och försvaga förtroendet för stabiliteten i investeringsmiljön. Å andra sidan väntas denna effekt lindras av att lagförslaget inte ändrar tilläggsskyldigheten i fråga om avancerade biodrivmedel. När nivån på skyldigheten stiger betydligt 2024 har den omvända priseffekten bedömts kunna bli rentav kraftigare än effekten av den temporära sänkning som nu görs. De utsläppsminskningar som inte uppnåtts till följd av sänkningen av distributionsskyldigheten 2022 ska kompenseras med snabbare höjningar av distributionsskyldigheten fram till 2030 än vad som föreskrivits.

De största utmaningarna i fråga om biodrivmedel är den begränsade tillgången på hållbara råvaror och den växande globala efterfrågan. Detta kan å andra sidan bedömas lindra klimateffekterna av den temporära sänkningen. Även om förslaget kan antas öka efterfrågan på fossilt bränsle med en mängd som motsvarar sänkningen av distributionsskyldigheten och således öka utsläppen från trafiken i Finland, kommer förnybara bränslen antagligen att tas i bruk på den globala marknaden oberoende av nivån på den nu aktuella skyldigheten. De mest betydande klimatkonsekvenserna av förslaget har att göra med om ändringen kommer att fördröja dels investeringar som syftar till ökad användning av förnybara drivmedel, dels utfasningen av fossila drivmedel och investeringar för ändamålet, och om uppnåendet av klimatmålen därmed fördröjs.

Betänkande EkUB 14/2022 rd

Kommunikationsutskottet har lämnat utlåtande om förslaget till ekonomiutskottet (KoUU 24/2022 rd — RP 85/2022 rd). Kommunikationsutskottet anser att propositionen är välkommen, behövlig och brådskande. Under kommunikationsutskottets sakkunnigutfrågning bedömdes förslaget bidra till att stödja tillgången till transport- och persontrafiktjänster i hela landet och vara till nytta för alla företag i branschen på lika villkor.

Sammanfattning och behov av fortsatta åtgärder

Utöver den nu aktuella regleringen bereds redan en andra ändring av lagen om distributionsskyldighet som ska genomföras hösten 2022. Syftet med ändringen är enligt utredning till ekonomiutskottet att genomföra en sänkning på 7,5 procentenheter också för 2023. Avsikten är också att ersätta de utsläppsminskningar som inte uppnåtts på grund av sänkningen av distributionsskyldigheten 2022 och 2023 med höjningar av distributionsskyldigheten och höja distributionsskyldigheten 2030 till 34 procent.

Ekonomiutskottet anser att de närmaste årens mål är krävande. Behovet av ökad produktion de följande åren till följd av den nu aktuella sänkningen av skyldigheten kommer att öka häftigt, vilket ytterligare kan försvåra uppnåendet av målen. Visserligen har bedömningarna varierat när det gäller vilka konsekvenser den föreslagna minskningen av skyldigheten har för fullgörandet av framtida skyldigheter på EU-nivå. Dessa bedömningar påverkas också av besluten om utsläppskvoter för ansvarsfördelningssektorn och sättet att bestämma kvoterna i samband med EU:s paket Fit for 55. Ekonomiutskottet påpekar allmänt taget att klimatåtgärderna ska vara kostnadseffektiva, vilket utskottet har lyft fram i flera sammanhang. Det bör noteras att marginalkostnaden för att minska utsläppen inom transportsektorn blir avsevärt högre än inom andra sektorer.

Ekonomiutskottet anser att det i det rådande marknadsläget är nödvändigt att finna metoder för att reagera på de omfattande konsekvenserna av höjningen av drivmedelspriserna för konsumenterna, företagen inom transportbranschen och därigenom hela ekonomin. I de rådande geopolitiska och ekonomiska förhållandena har också logistikens betydelse för försörjningsberedskapen accentuerats. Utskottet anser att den föreslagna regleringen är motiverad i detta skede. Samtidigt betonar utskottet att de föreslagna bestämmelserna är temporära och att konsekvenserna av dem och i synnerhet förmedlingen av priseffekterna till konsumenterna bör följas upp. I samband med den ändring av lagen om distributionsskyldighet som är under beredning och som är planerad att bli behandlad hösten 2022 bör man beakta erfarenheterna av den nu föreslagna regleringen och dess konsekvenser samt bedöma behovet av andra regleringsmetoder som påverkar drivmedelspriserna.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 85/2022 rd utan ändringar.

Betänkande EkUB 14/2022 rd

Helsingfors 16.6.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Sanni Grahn-Laasonen saml
vice ordförande Hanna Kosonen cent
medlem Atte Harjanne gröna
medlem Mari Holopainen gröna
medlem Hannu Hoskonen cent
medlem Matias Mäkynen sd
medlem Sakari Puisto saf
medlem Minna Reijonen saf
medlem Janne Sankelo saml
medlem Veikko Vallin saf
medlem Tuula Väättäinen sd
medlem Johannes Yrttiaho vänst
ersättare Kai Mykkänen saml.

Sekreterare var

utskottsråd Lauri Tenhunen.

Betänkande EkUB 14/2022 rd
Reservation

Reservation

Motivering

I propositionen föreslås det att lagen om främjande av användningen av förnybara drivmedel för transport ändras. Enligt propositionen ska distributionsskyldigheten för förnybara drivmedel sänkas med 7,5 procentenheter för 2022. Distributionsskyldigheten föreslås därmed vara 12 procent år 2022.

Regeringens ministerarbetsgrupp för beredskap fastställde den 7 april 2022 att distributionsskyldigheten temporärt ska sänkas med 7,5 procentenheter. Sänkningarna ska i enlighet med regeringens beslut gälla åren 2022 och 2023.

Regeringen har meddelat att den under hösten 2022 kommer att lämna en separat proposition om sänkning av distributionsskyldigheten för 2023.

Vi anser att distributionsskyldigheten bör sänkas omedelbart för alla år och att det inte finns någon särskild anledning att vänta till i höst med den senare sänkningen. Det skulle också öka förutsägbarheten i lagstiftningsarbetet och därigenom stödja näringsverksamheten.

I övrigt delar vi ekonomiutskottets ståndpunkt i betänkandet.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen i övrigt godkänner propositionen enligt betänkandet men 5 § 1 mom. 3 punkten i lagen om främjande av användningen av förnybara drivmedel för transport (446/2007) med följande ändring (*Reservationens ändringsförslag*):

Reservationens ändringsförslag

5 §

Leverans av förnybara drivmedel till konsumtion

3) 12,0 procent år 2022 och 2023;

Betänkande EkUB 14/2022 rd
Reservation

Helsingfors 16.6.2022

Janne Sankelo saml
Sanni Grahn-Laasonen saml
Veikko Vallin saf
Sakari Puisto saf
Minna Reijonen saf
Kai Mykkänen saml